

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea
companiilor nefinanciare
și a populației

Mai 2018

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul I 2018
Mai 2018

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe-6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
1. Creditarea companiilor nefinanciare	7
1.1. Standardele de creditare	7
1.2. Termenii creditării	9
1.3. Cererea de credite	9
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	10
2. Creditarea populației	12
2.1. Standardele de creditare	12
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	13
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	17
ANEXĂ	19

Sinteză

În T1/2018, băncile autohtone au înăspriț marginal standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri acordate populației și le-au menținut constante pe cele pentru creditele de consum. În cazul companiilor nefinanciare, standardele de creditare nu au înregistrat modificări raportat la trimestrul anterior. Pentru al doilea trimestru al anului 2018, instituțiile de credit anticipează menținerea constantă a standardelor de creditare pentru ambele segmente de împrumuturi acordate sectorului populației. Aceeași estimare este valabilă și în cazul standardelor pentru creditele acordate companiilor nefinanciare.

Tabel 1. Sinteză opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T1/2018	T2/2018 (așteptări)	T1/2018	T2/2018 (așteptări)
Populație	Credite pentru achiziția de locuințe și terenuri	↓	→	↑	↑
	Credite pentru consum	→	→	↓	↑
Companii, total		→	→	↑	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în sus/jos/orizontal indică o relaxare/înăsprire/menținere constantă a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în sus/jos/orizontal indică avansul/contractia/menținerea constantă a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele 3 luni, respectiv așteptările privind următoarele 3 luni). Culoarea portocalie indică modificări de amploare marginală, iar culoarea maro de amplitudine moderată sau mare.

Cererea de credite a crescut semnificativ pe segmentul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri în primul trimestru din anul 2018 comparativ cu trimestrul anterior, în timp ce în cazul creditelor de consum cererea de împrumuturi a scăzut marginal în aceeași perioadă de referință. Cererea provenită din partea companiilor nefinanciare a avansat, de asemenea, semnificativ în T1/2018, în special datorită evoluțiilor pe segmentul firmelor de talie mică și mijlocie. Așteptările instituțiilor de credit în ceea ce privește cererea de împrumuturi pentru trimestrul următor sunt de creștere semnificativă, respectiv moderată pentru creditele ipotecare, și pentru cele de consum acordate populației. Băncile se așteaptă ca cererea de credite provenită din partea firmelor să continue să crească și în trimestrul următor, însă la un nivel moderat.

A. SECTORUL COMPANIILOR NEFINANCIARE

- **Standardele de creditare** nu au variat în primul trimestru al anului în curs față de trimestrul anterior. Așteptările pentru perioada următoare sunt de menținere neschimbată a standardelor de creditare, atât la nivel agregat, cât și pe maturități.

- **Termenii creditării** s-au menținut la un nivel relativ constant, mai puțin în cazul *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M, care a crescut, indicând o înăsprire moderată a acestuia.
- **Cererea de credite** a avansat semnificativ la nivel agregat în T1/2018 față de trimestrul precedent. După dimensiune, companiile de talie mică și mijlocie au generat tendința de creștere semnificativă a cererii, indiferent de maturitatea creditului, în timp ce companiile mari au contribuit într-un mod mai redus la acest avans. În acest context, ofertele băncilor ar putea fi orientate într-o mai mare măsură pentru finanțarea sectorului companiilor, îmbunătățind astfel accesul acestora la creditare. Așteptările pentru T2/2018 se conturează în continuare în sensul creșterii cererii de împrumuturi din partea firmelor, indiferent de dimensiune sau maturitate, însă la un nivel moderat. Ponderea creditelor solicitate de companii dar respinse de către bănci nu a variat față de trimestrul anterior.
- **Riscurile asociate companiilor** s-au menținut relativ constante în T1/2018 comparativ cu ultimul trimestru al anului trecut, pentru toate categoriile de companii în funcție de dimensiunea acestora. În ceea ce privește distribuția sectorială, riscul de credit asociat companiilor care activează în domeniul turismului a crescut marginal.

B. SECTORUL POPULAȚIEI

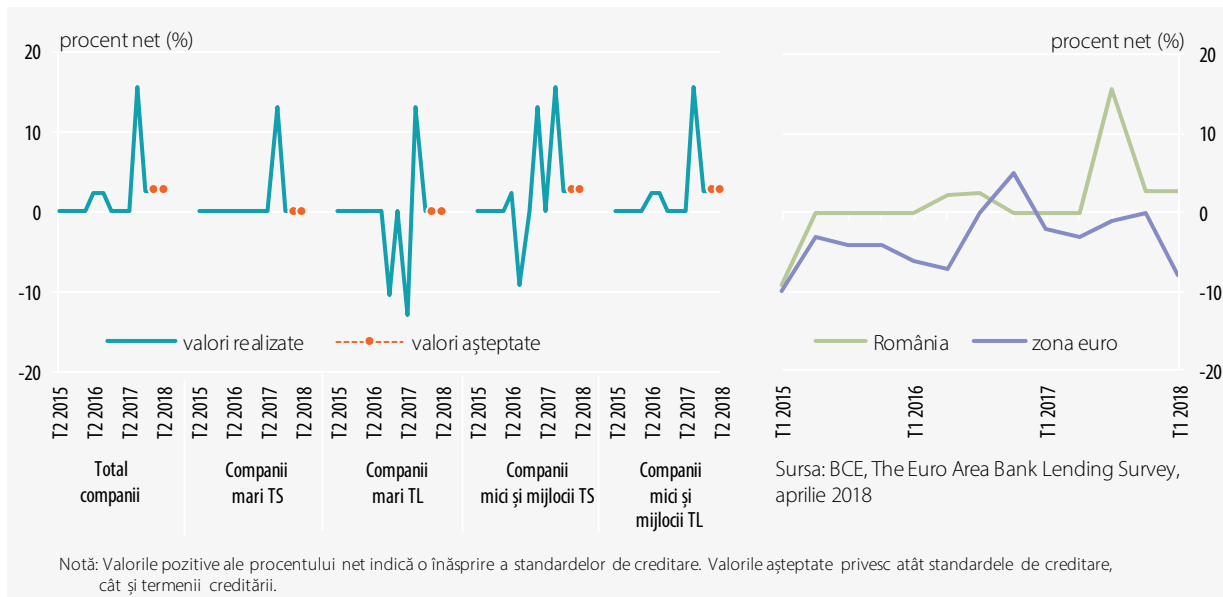
- În primul trimestru din 2018, băncile au înăsprit marginal **standardele de creditare** în cazul împrumuturilor pentru achiziția de locuințe și terenuri și le-au menținut constante în cazul creditelor de consum acordate populației. Pentru trimestrul următor, instituțiile de credit anticipează menținerea constantă a standardelor de creditare pentru ambele segmente de împrumuturi acordate sectorului populației.
- În ceea ce privește **termenii creditării**, în cazul împrumuturilor ipotecare, instituțiile de credit au înăsprit semnificativ, respectiv marginal costurile creditării altele decât dobânzile, respectiv ponderea maximă a serviciului datoriei lunare în venitul lunar. În cazul creditelor de consum, termenii creditării s-au menținut constanți.
- În T1/2018, **cererea de credite** a crescut semnificativ pe segmentul împrumuturilor ipotecare acordate populației și a scăzut marginal în cazul creditelor de consum. Instituțiile de credit autohtone estimează o creștere semnificativă a cererii în cazul creditelor ipotecare și, respectiv, moderată în cazul celor de consum. În primul trimestru din anul 2018, rata solicitărilor respinse de către bănci a crescut comparativ cu trimestrul anterior pe ambele segmente de credite acordate populației, cu o amplitudine marginală în cazul creditelor ipotecare și una moderată în cazul celor de consum.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Standardele de creditare pentru firme au consemnat o tendință de stagnare în T1/2018, atât la nivel agregat, cât și în structură. Pentru T2/2018, băncile preconizează o menținere la același nivel a standardelor de creditare (Grafic 1.1).

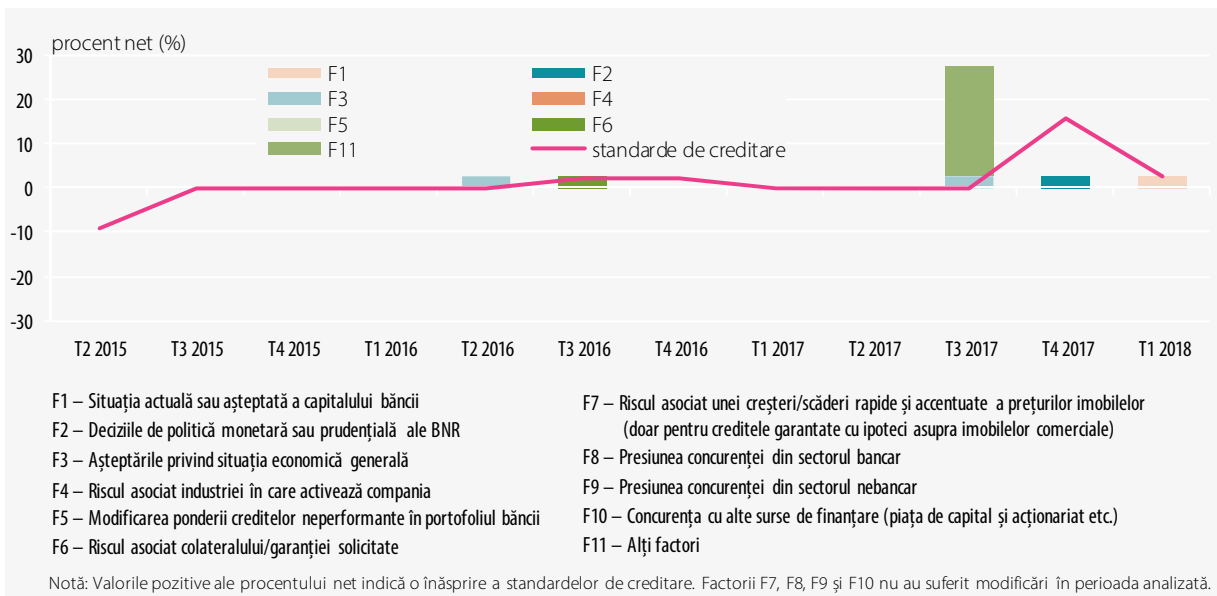
Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

În zona euro, standardele de creditare pentru companii au devenit mai laxe în primele trei luni ale anului în curs, comparativ cu finalul anului trecut (Grafic 1.1). Standardele de creditare s-au relaxat pentru toate categoriile de firme din punct de vedere al dimensiunii, cu precădere pentru firmele mici și mijlocii. Principalii factori care au contribuit la relaxarea acestora sunt presiunile concurențiale și toleranța la risc a băncilor, în timp ce costurile de finanțare și constrângerile bilanțiere au avut un impact neutru. Pentru trimestrul următor, băncile se așteaptă la o continuare a relaxării standardelor de creditare pentru segmentul companiilor.

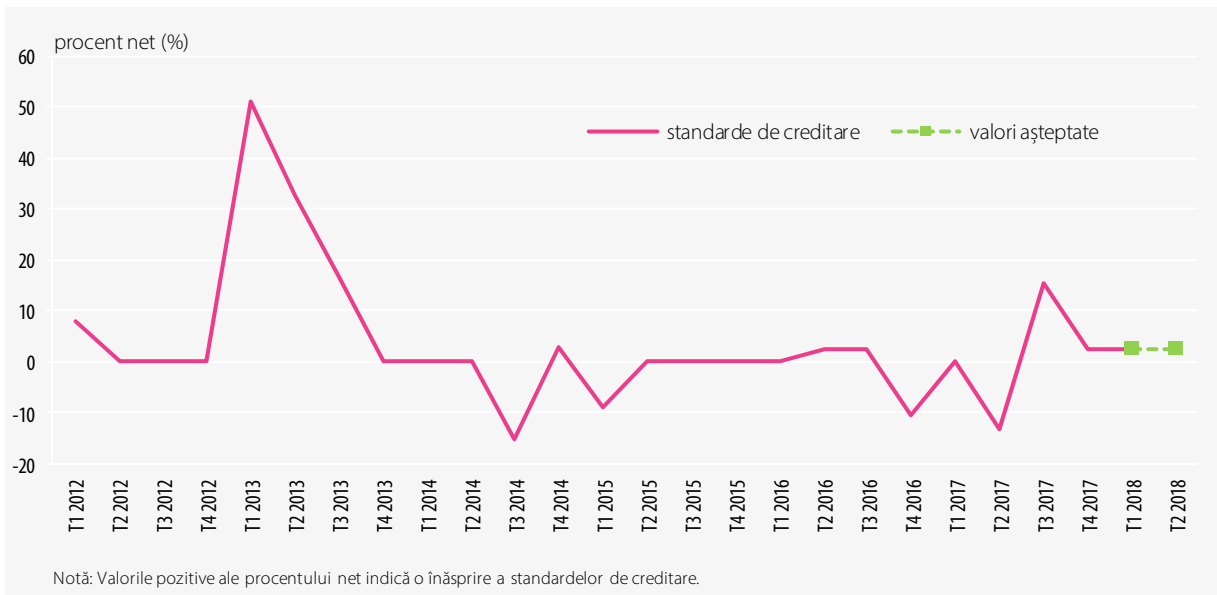
Factorii de influență la nivel local nu au avut impact asupra standardelor de creditare (Grafic 1.2).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

În cazul împrumuturilor garantate cu ipotecă, standardele de creditare au rămas stabile, iar pentru următorul trimestru nu se prevede o modificare a acestora (Grafic 1.3).

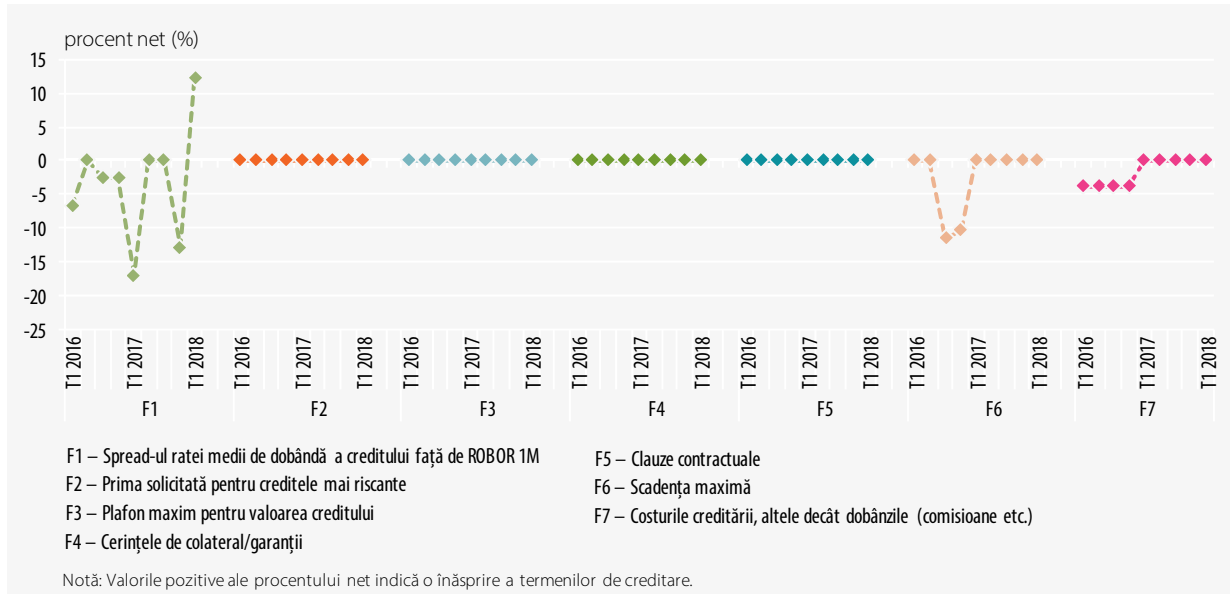
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

Cu excepția unei înăsprii moderate a *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M, ca urmare a creșterii acestuia, termenii contractelor de creditare nu au consemnat fluctuații (Grafic 1.4).

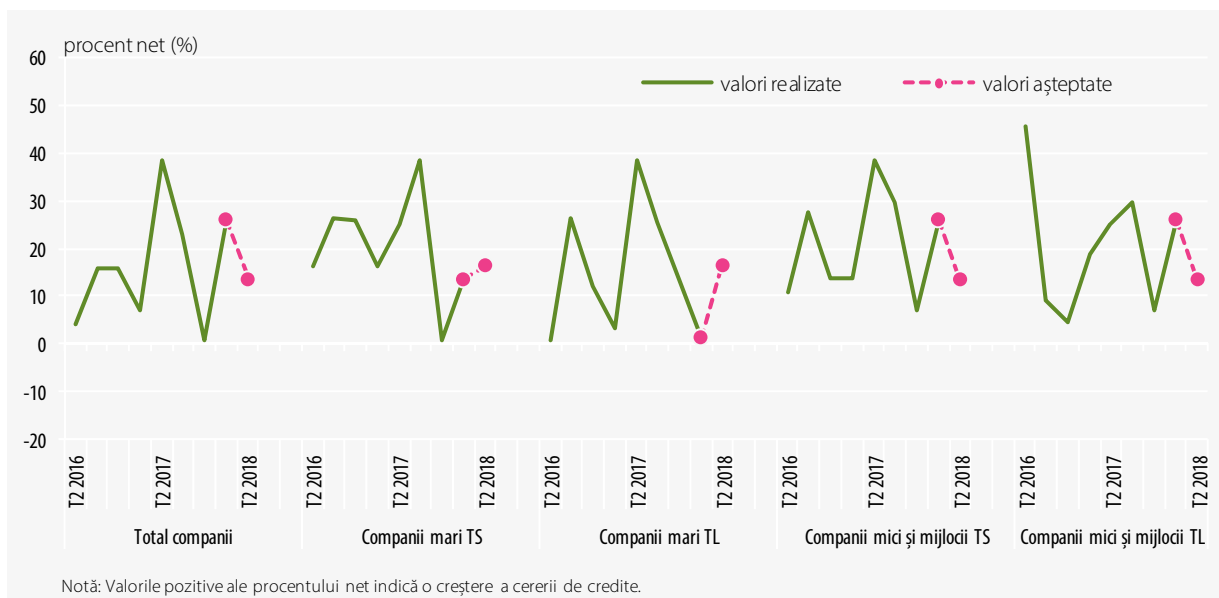
Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

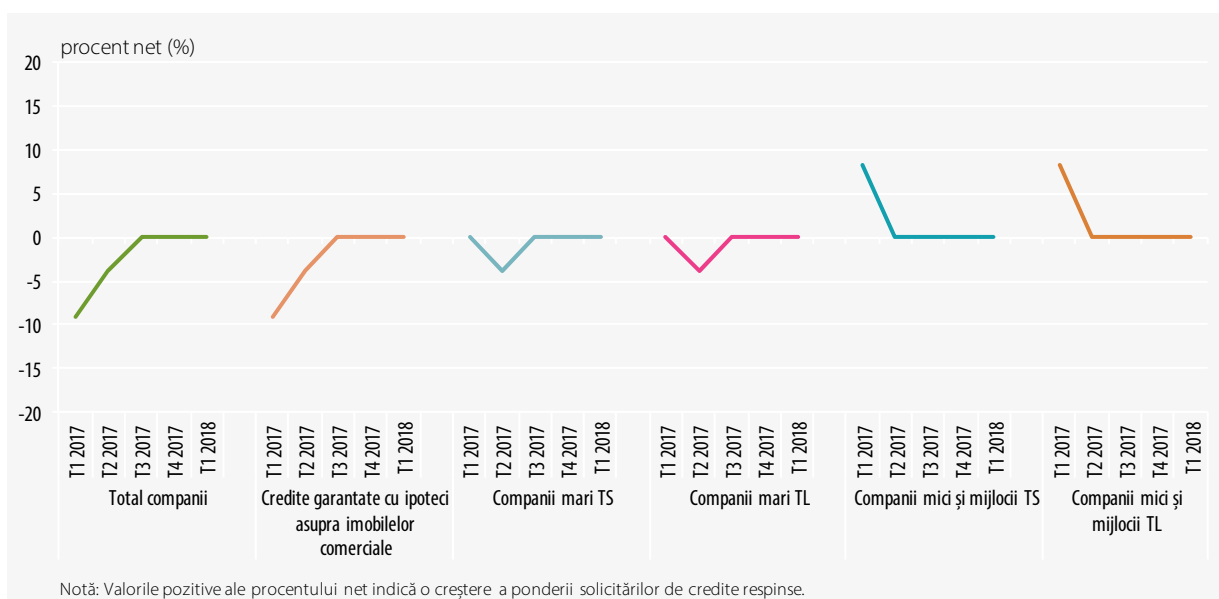
În T1/2018, cererea de credite față de trimestrul anterior s-a majorat semnificativ la nivel agregat (Grafic 1.5). În structură, cererea de credite a crescut cu precădere datorită segmentului firmelor de talie mică și mijlocie, indiferent de maturitatea finanțării. Companiile mari au preferat creditele pe termen scurt, pentru care cererea a avansat moderat, în timp ce pentru scadențele mai lungi aceasta a stagnat. În acest context, ofertele băncilor ar putea fi orientate într-o mai mare măsură către finanțarea sectorului companiilor, îmbunătățind astfel accesul acestora la credite. Estimările băncilor indică o continuare a creșterii la un nivel moderat a solicitărilor de credite, indiferent de dimensiunea companiilor sau de maturitatea împrumuturilor.

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

Rata creditelor respinse a stagnat în T1/2018 comparativ cu trimestrul precedent, pentru toate categoriile de credite (Grafic 1.6).

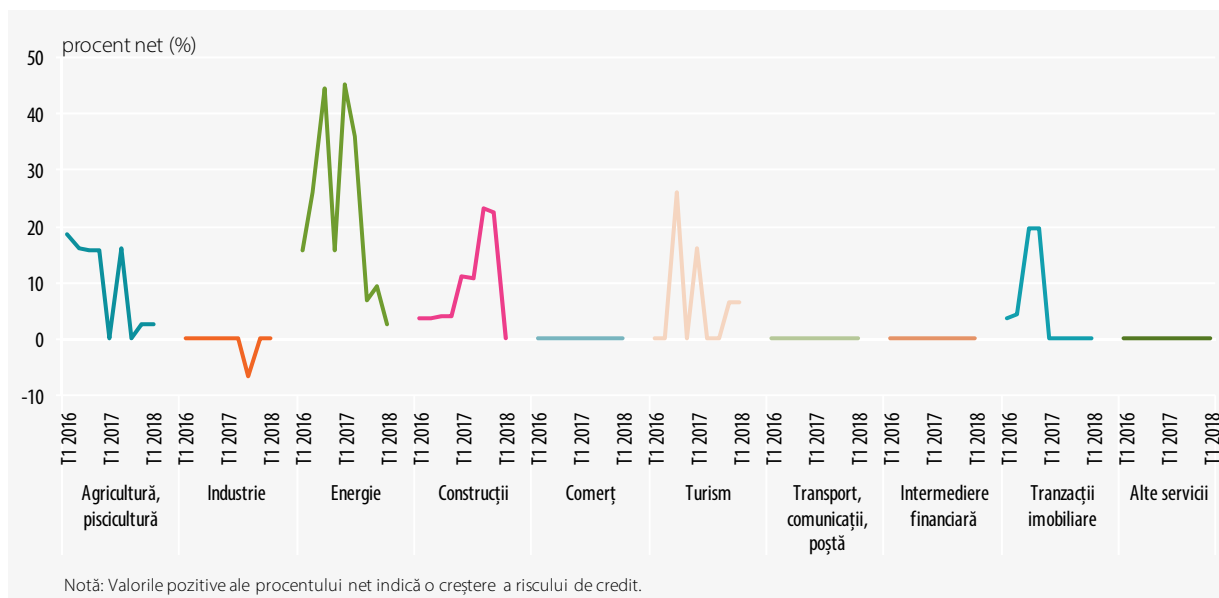
Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

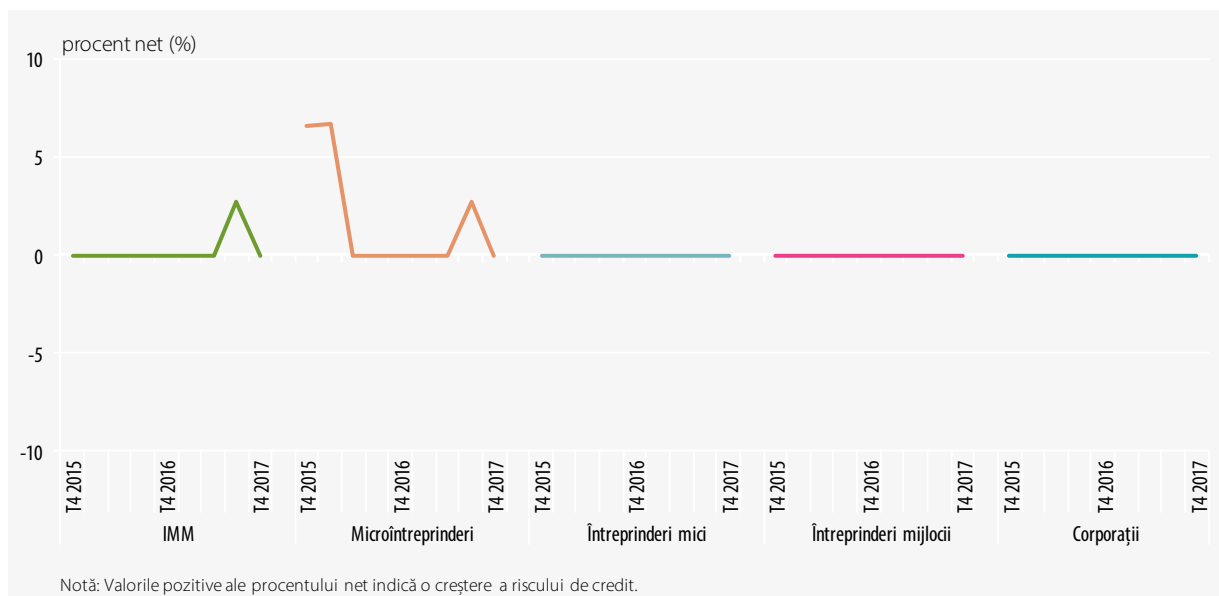
Riscul de credit asociat de bănci la nivel sectorial s-a menținut relativ stabil, mai puțin în cazul companiilor care activează în sectorul turism, pentru care percepția băncilor referitoare la risc s-a înrăutățit marginal (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

Din punct de vedere al dimensiunii, riscul de credit nu a variat în primul trimestru din 2018 față de ultimul trimestru al anului precedent pentru niciuna dintre categoriile de companii (Grafic 1.8).

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Pierderea în caz de nerambursare (LGD¹) la nivel agregat s-a diminuat considerabil, ajungând la 27 la sută (față de 42 la sută în T4/2017). Distribuția la nivel sectorial arată o modificare relativ omogenă a LGD. Astfel, cu excepția industriei extractive,

¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile pentru a cuantifica acest indicator.

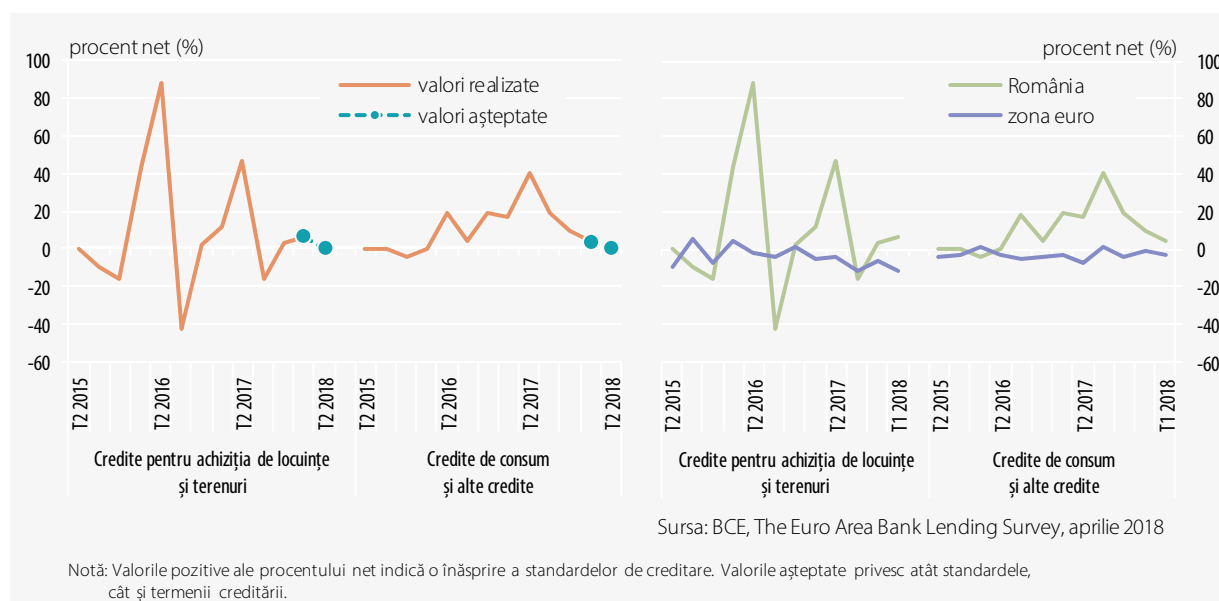
care consemnat o majorare marginală a valorii acestui indicator, toate celelalte sectoare au înregistrat diminuări, printre care cele mai semnificative au fost în cazul sectoarelor comerț, utilități și servicii.

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T1/2018, băncile autohtone au înăspriț marginal standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri acordate populației și le-au menținut constante pe cele pentru creditele de consum. Factorii determinanți în înăsprirea marginală a standardelor de creditare în cazul împrumuturilor ipotecare indicați de bănci sunt reprezentați de deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR, așteptările privind situația economică generală și cele privind piața imobiliară. În cazul creditelor de consum, factorii de influență s-au menținut relativ constanți față de trimestrul anterior. Pentru al doilea trimestru al anului 2018, instituțiile de credit anticipează menținerea constantă a standardelor de creditare pentru ambele segmente de împrumuturi acordate sectorului populației (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

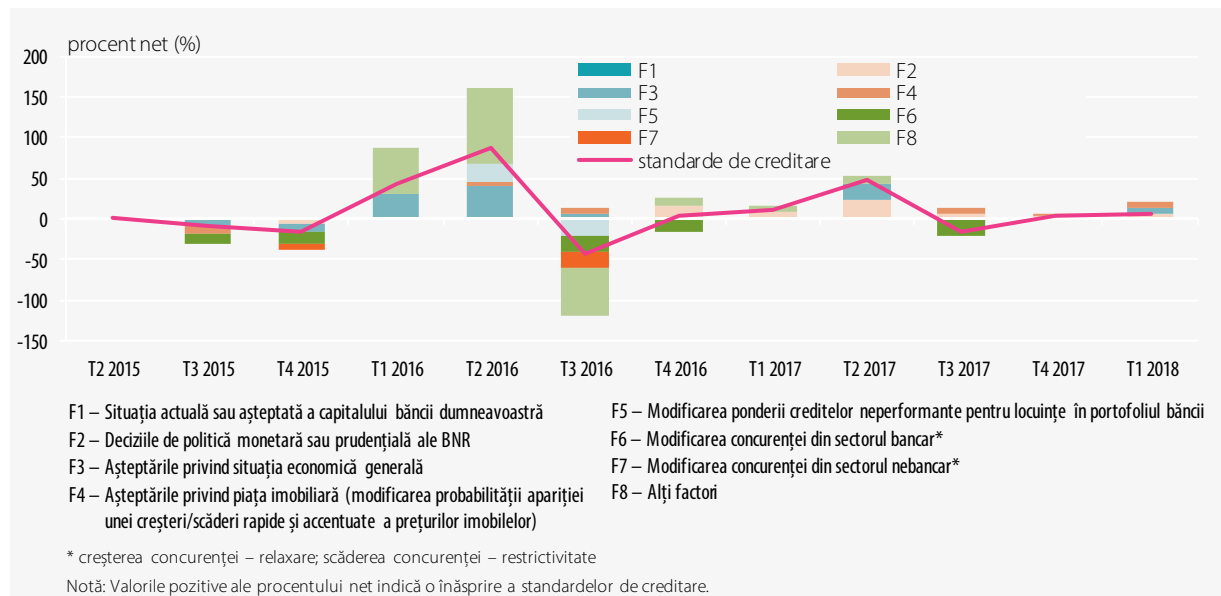
Instituțiile de credit din zona euro au continuat relaxarea standardelor de creditare în primul trimestru din anul 2018 atât în cazul împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri, cât și în cazul celor de consum acordate populației. Pentru următorul trimestru, băncile din zona euro anticipează relaxarea standardelor de creditare pentru ambele segmente de creditare aferente sectorului populației.

Pierderea medie în caz de nerambursare (LGD¹) pentru creditele populației intrate în stare de nerambursare² a scăzut de la 47 la sută în T4/2017 la 45 la sută în T1/2018. În primul trimestru din anul 2018, LGD pentru împrumuturile ipotecare a înregistrat o valoare de circa 36 la sută, pentru creditele de consum garantate cu ipotecă, respectiv pentru cele negarantate cu ipotecă de 35 la sută, respectiv de 62 la sută, iar pentru cardurile de credit de 51 la sută.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

În T1/2018, băncile au avut în vedere factori precum deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR, așteptările privind situația economică generală și cele privind piața imobiliară în stabilirea standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri (Grafic 2.2).

Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

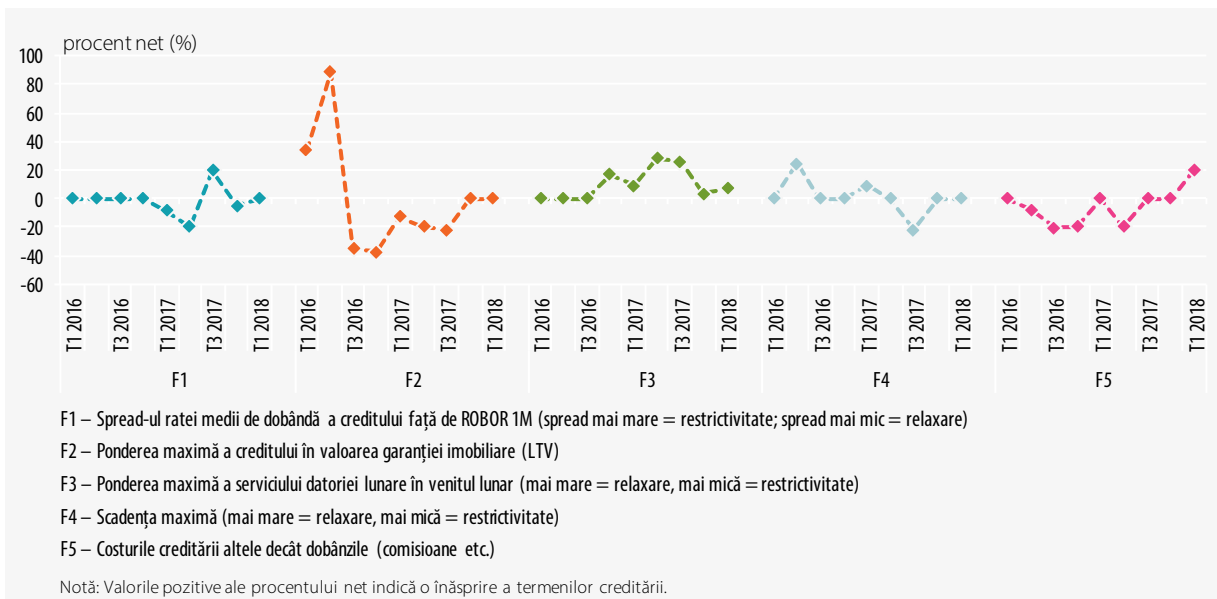

(i) Termenii creditării

Termenii contractelor de credit pentru achiziția de locuințe și terenuri au avut în primul trimestru din anul 2018 o evoluție relativ constantă față de trimestrul anterior, cu excepția costurilor creditării altele decât dobânzile care au fost înăsprițe semnificativ și a ponderii maxime a serviciului datoriei lunare în venitul lunar care a fost înăspriță marginal (Grafic 2.3).

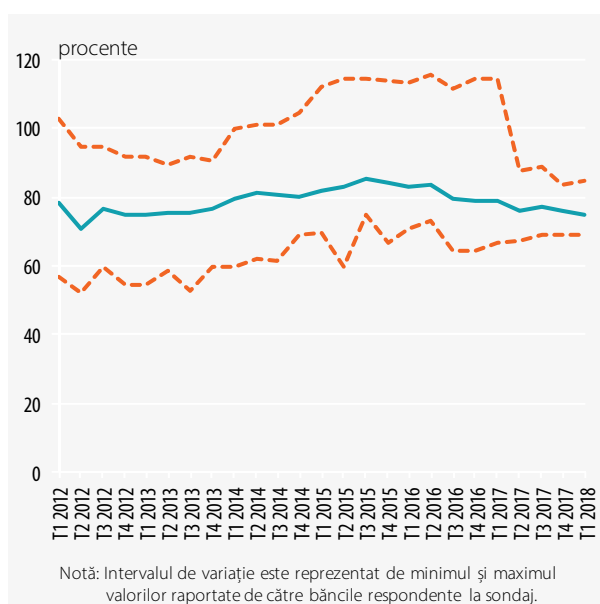
² Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

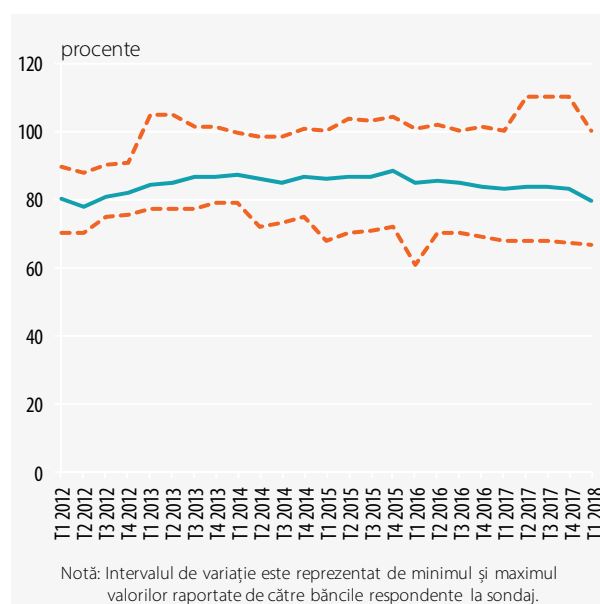

Valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele ipotecare nou-acordate în T1/2018 a rămas relativ constantă comparativ cu trimestrul anterior, la 75 la sută (Grafic 2.4), în timp ce în cazul creditelor ipotecare totale aceasta a scăzut cu 3 puncte procentuale, înregistrând o valoare de 80 la sută în primul trimestru din anul 2018 (Grafic 2.5).

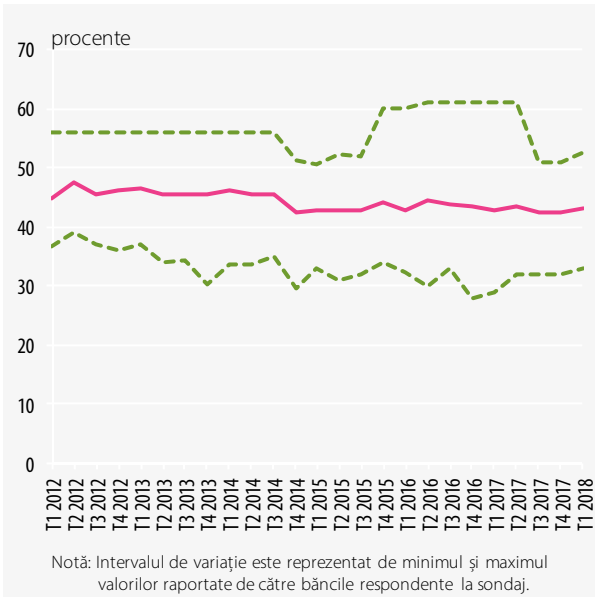
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

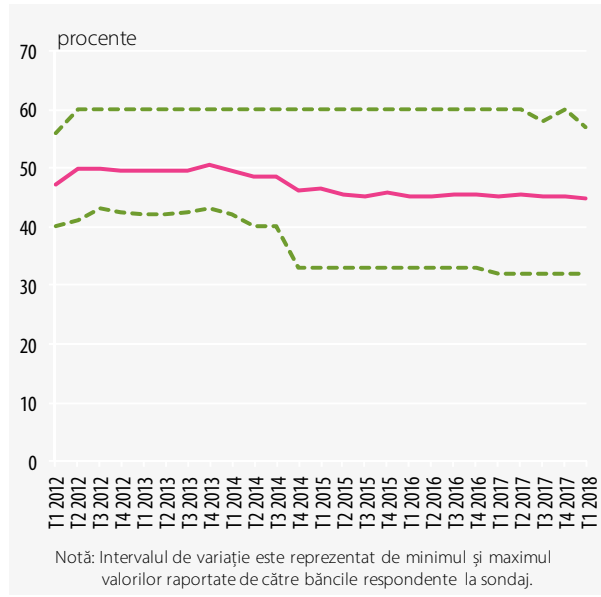
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

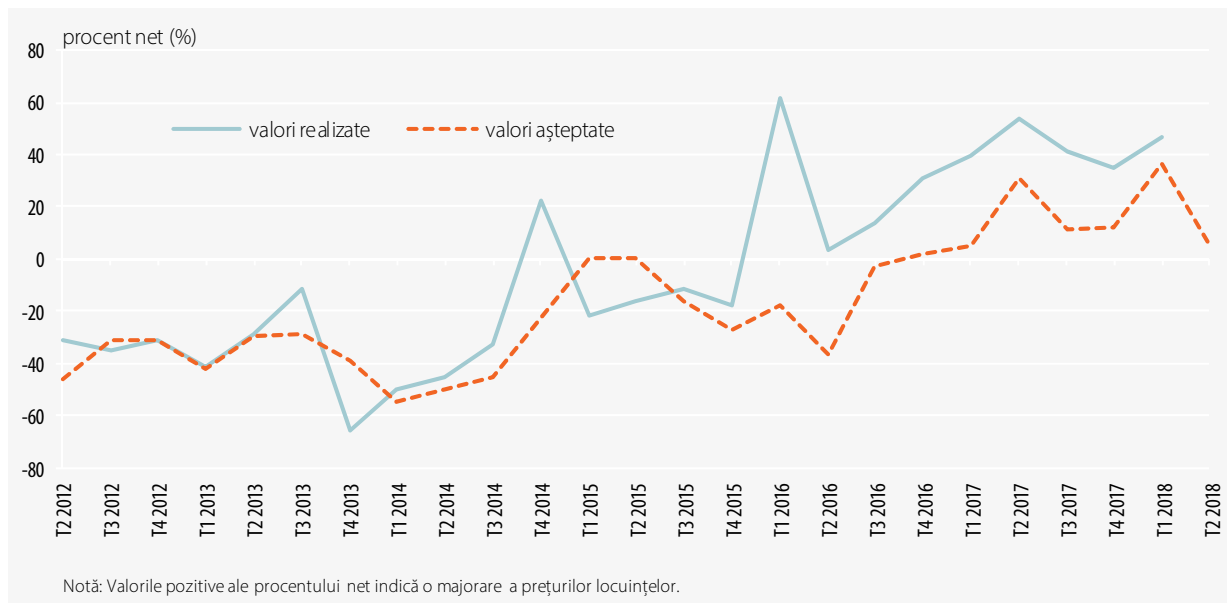

În T1/2018, gradul mediu de îndatorare a rămas relativ în linie cu valorile înregistrate în ultimul trimestru din anul 2017, la nivelul de 43 la sută în cazul împrumuturilor ipotecare nou-acordate (Grafic 2.6), respectiv 45 la sută în cazul portofoliului total de credite ipotecare (Grafic 2.7).

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

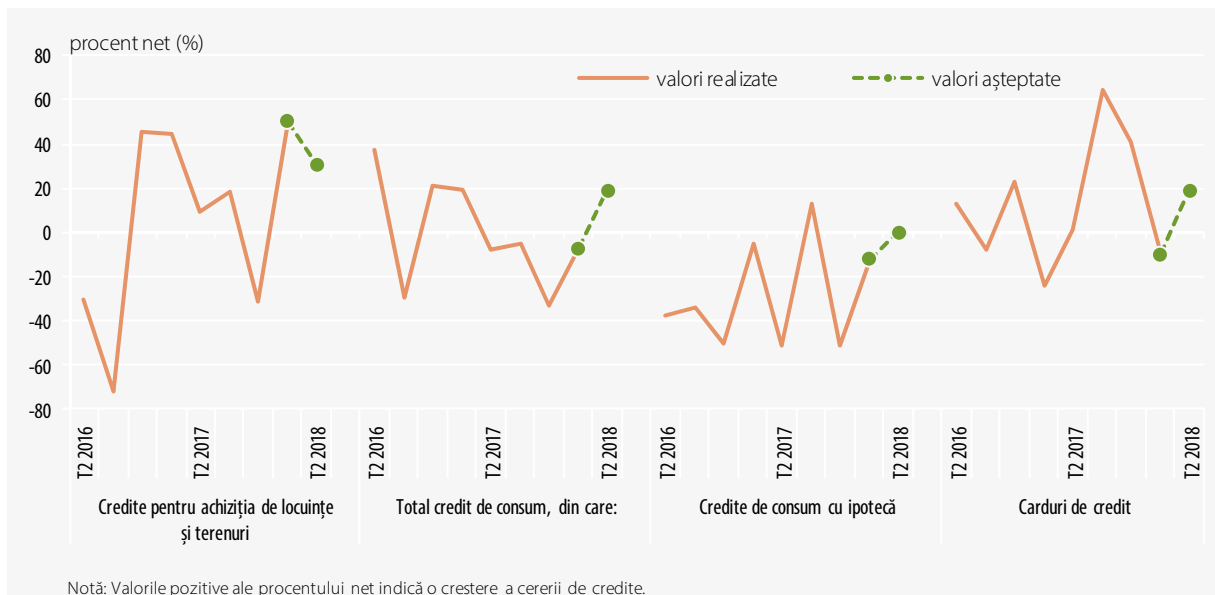
În primul trimestru din anul 2018, conform aprecierii instituțiilor de credit autohtone, prețurile imobilelor rezidențiale au continuat evoluția ascendentă. Totodată, acestea consideră că dinamica va continua și în trimestrul următor, însă cu o intensitate mai redusă (Grafic 2.8).

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

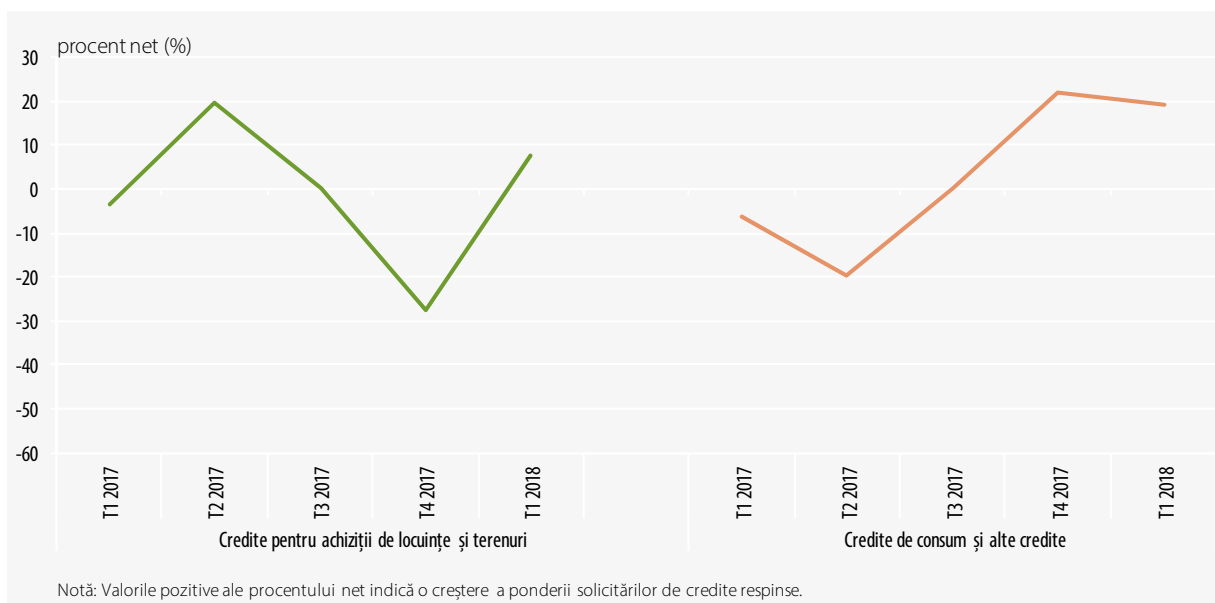
Cererea de credite a crescut semnificativ pe segmentul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri în primul trimestru din anul 2018 (Grafic 2.9). Pentru T2/2018, instituțiile de credit anticipează o creștere semnificativă a cererii de împrumuturi ipotecare.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

Rata solicitărilor de credite ipotecare care au fost respinse de către bănci în T1/2018 a înregistrat o creștere marginală față de trimestrul anterior (Grafic 2.10).

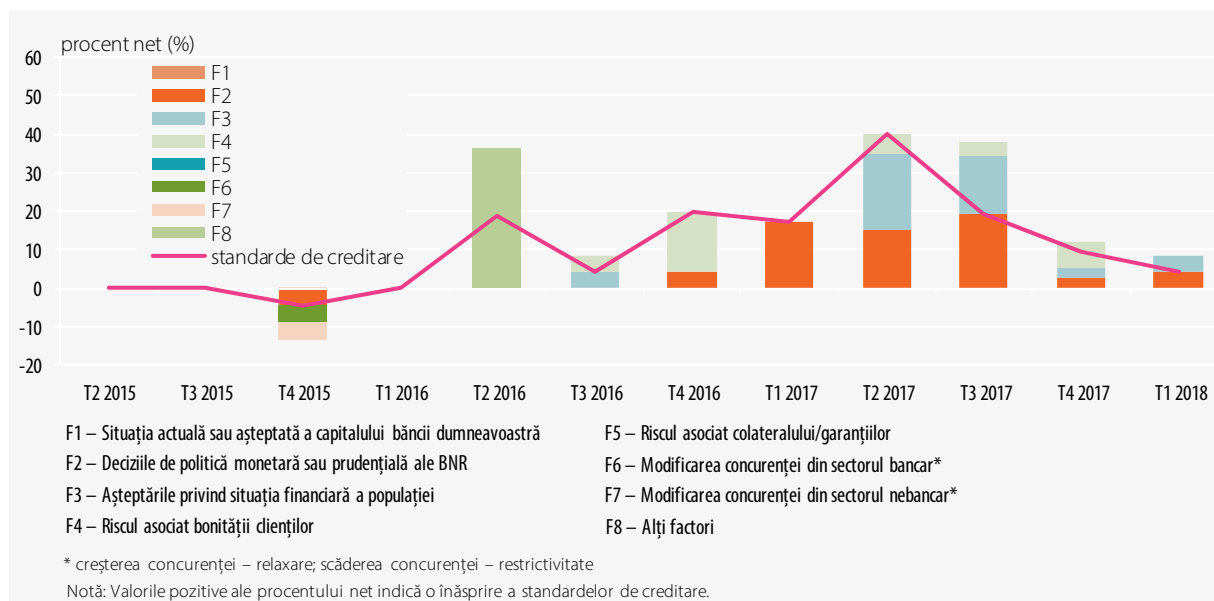
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

În T1/2018, băncile autohtone au menținut constante standardele de creditare pentru creditele de consum. Factorii care influențează standardele de creditare ale împrumuturilor de consum au prezentat evoluții relativ constante față de trimestrul anterior (Grafic 2.11).

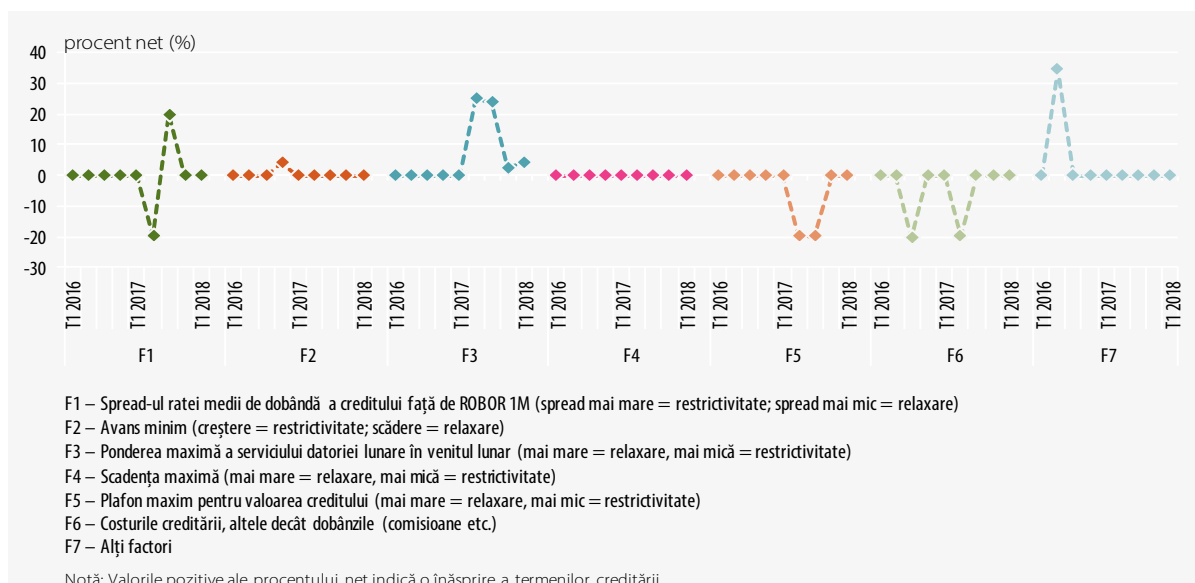
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În primul trimestru din anul 2018, termenii contractelor de credit pentru împrumuturile de consum au prezentat evoluții relativ constante comparativ cu trimestrul anterior (Grafic 2.12).

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

În T1/2018, cererea de credite de consum a scăzut marginal. În structură, în cazul creditelor de consum cu ipotecă și al cardurilor de credit, cererea de credite a scăzut cu o amplitudine moderată, în timp ce cererea în cazul creditelor de consum fără ipotecă a crescut semnificativ (Grafic 2.9). Rata solicitărilor de credite de consum care au fost respinse de băncile autohtone a crescut moderat în primul trimestru din anul 2018 (Grafic 2.10). Instituțiile de credit se așteaptă ca cererea pentru creditele de consum să crească moderat în trimestrul următor.

ANEXĂ

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreeate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net.

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

